MODERJORDEN

ORGAN FÖR SOCIAL KUNSKAP OCH BEFRIELSE

Oktober
1923

2:dra Årg.
Pris 15 öre

TILL BENGT LIDFORS MINNE.

Jag var ute på agitation höstdagarna 1913, då budet om Bengt Lidfors död, genom pressen nådde mig. Ännu, som om det inträffat i skrivandets stund, minns jag den känsla av förlamning som dödsbudet väckte inom mig. Och det föreföll för min inre syn, när jag sökte på intutionens väg skåda och frammana för mig den kommande tidens andliga gestaltning: resultaten av de på den tiden på alla områden etablerade kampen mot religiös svindel och humbug, som perspektivet förlorade sig i ett enda stort svart intet.

Och så som jag kände det vid dödsklockornas ringning över Bengt Lidfors tror jag med visshet vi alla kände det.

Jag säger *vi* och menar därmed i första hand alla vi här nere i Skånelandet, som icke nog kunde uppskatta den intellektuella fördelen att vistas inom den sfär, där den Lidforska andan hade sina gigantiska arbetsuppgifter L.medarbetade i Arbetet. Tidningen som efter Danielssons dagar redigerats på från socialistisk synpunkt mycket torftiga grunder räknade Lidfors som en av sina förnämsta medarbetare, ja, som en som icke enbart i den akademiska utan även arbetarevärlden gav färg och glans. För oss arbetare var det icke mindre än en andlig fäst när B. L. hade någon artikel inne; och vi ungsocialister, som på den tiden voro i en daglig strid just mot det parti och dess dekadens, som L. tillhörde, njöto lika mycket av, när vi med B. L. som ciseron leddes varliga in i de naturens mysterier han som växtfysiolog och veteriskapsman älskade att lättfattligt åskådliggöra för en i dessa stycken obevandrad allmänhet, som när han analyserade och förde oss in i dikternas sagohimmel eller när han som en S:kt Göran upptog en strid mot den religiösa draken, antingen denne klädde sig i en professor Witalis Norströms, Biskop Billings eller någon andefattig men busaktig prästrackares ynkliga habitus.

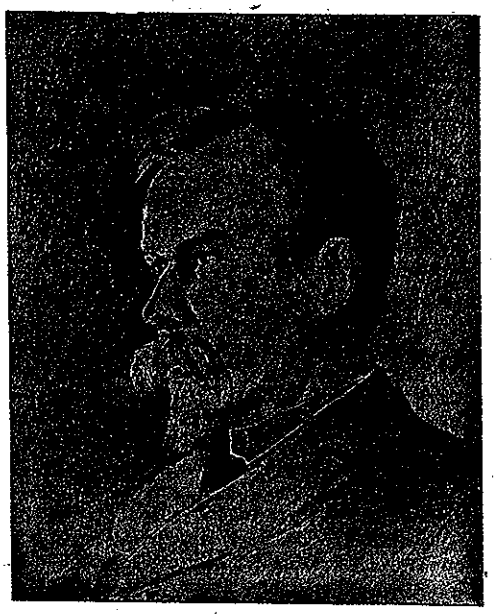

Bengt Lidfors

På begäran av redaktionen har GUSTAV SJÖSTRÖM välvilligt ställt sin penna till förfogande för en artikel till BENGT LIDFORS minne. Sjöström, som är en av de äldsta pionirerna inom den ungsocialistiska rörelsen, har själv vistats i den sfär där den Lidforska andan hade sina gigantiska arbetsuppgifter, varför han, mer än många andra av Lidfors anhängare, vänner och politiska fiender har förmågan att skildra denne omstridde, stridsbare och orädde ande, som stridde mot sanningens och vetenskapens alla vedersakare. I vidstående skildring få vi alltså göra bekantskap med Bengt Lidfors, på ett sätt, som säkerligen till alla delar överensstämmer med verkligheten av de förhållanden, som gjorde sig gällande under den store gigantens liv, utan att den i våra dagar så utpräglade partifanatismen i en enda rad förekommer.

Det är från denna tid som alla de artiklar, vilka i dag fylla »Fragment och miniatyrer» »Socialistisk journalistik», »Onda makter och goda», »Barbarskogens skald» och Dagsbilder» m. fl. sett dagens ljus. Och i enkla och sordina band — således till det yttre påminnande om B. L:s personligt flärdfria yttre liv — intaga de en hedersplats på mitt anspråkslösa skrivbord. Och från de mörkblå titelfälten — B. L:s djupa, mörka och genomträngande ögon — skina i guld dess titlar, likt den eld som tycktes outsläcklig, och ända in i dödsögonblicket, och t. o. m. sedan döden brutet det fysiska höljet, brinna i honom. Och de påminna så levande om den strid han förde mot sanningens och vetenskapens alla vedersakare, att man tycker sig ännu höra spraket från de gnistor som framkallades av svärdsslagen och man tycker sig se såväl de äldre som moderna religionsapologeterna söka ly och lä inför det flammande åskväder det blev för dem, när han svängde sin blixtrande klinga till anfall mot deras svavelosande dogmer.

Bedömmer man Lidfors från socialistisk och personlig synvinkel är det icke undertecknads fel att omdömmena icke kunna bli så enhetligt prisande som i de ovan anförda. Lidfors var socialdemokrat, och som sådan — det framstod för mig under hans livstid, då jag hade tillfälle att komma i mera personlig kontakt med honom; som skattade han, för mig uppseendeväckande nog, för mycket åt partifanatism. Mot ungsocialismen och anarkismen var han rent av hatiskt stämd. Visserligen kunde han, som han städse också gjorde, uttala sitt särskilda beröm åt Lunds ungsocialister. Men han kände ju oss personligt alla;

han kunde ju på nära håll dagligen följa vårt arbete. Så mycket mera karakteristiskt att han mot andra, mot de mera på avstånd verkande ungsocialisterna och anarkisterna intog en hatisk attityd, som man inte kunde undgå att beteckna som minst sagt drummelaktig. Ett hat som måhända riktigare skulle ha krävt [en patalogisk än en principiell analys och om]vilken man skall kunna få ett grepp i en liten dikt »Lifstro», som han under signaturen »Georg Jonatan» publicerade i Arbetet.

Lyssnen:

Vacker var du, min ungdoms kärlek
som en blomma i klippans skreva:
hösten kom, du blev gul och falnad,
vintern kom, och min ungdoms kärlek
blev begraven i snö och is.

Men det sjudande varma hatet,
som likt lava bröt upp ur själen,
du, som stålade tankens järnmalm
tills den blänkte som blodstänkt klinga,
O, du lever, min ungdoms hat.

Aldrig var han så hatisk som när talet rörde ungsocialismen. Han kunde slå sina motståndare skoningslöst hårt, avrätta dem helt enkelt. Dock, det var inte den klumpige bödeln som gick till verket mindre skickligt. Men så fort det gällde ungsocialister och anarkister, då formligen sprutade hätskheten ur pennan. Det är Lidfors som till alla socialdemokratiska småsjälars glädje inte drog sig för att beteckna anarkisterna som »löss i vecken på den röda fanan». När han besökte ett av danska ungsocialister anordnat protestmöte mot polisövergrepp så fann han anledning att framställa dem som ett särskilt species, vilka borde av kompetenta och fördomsfria forskare göras till föremål för en utförlig antropologisk undervisning, förmenande, att Lombroses studier över förbrytarmänniskan behövde kompletteras! Det var han som betecknade den Berggrenska agitationen för ungsocialismen något som »vår svenska höger får utfört gratis, men vilka andra länders reaktionärer endast få till stånd genom dyrt betalda agents provocateurs».

Och när socialdemokratien firade sitt 25 års jubileum i Lund, vid vilket Bengt Lidfors och en annan hans samtida, J. av Klercker höllo föredrag, så, medan den senare alltigenom höll sitt föredrag som stämde till andakt för den samlade arbetarrörelsens hela frihetssträvan, kunde inte Lidfors underlåta att nedrigt och simpelt utfara mot ungsocialisterna, ett tilltag som åstadkom fullständig misstämning över fästen och som föranledde oss ungsocialister att medelst en deputation demonstrativt visa Lidfors vårt förakt, tåga upp till bakrummet i Folkets Hus, där L. och Klercker efter föredragen utvilade sig och med förbigående av L. tacka Klercker för hans alltigenom idealistiska och från simpla partisynpunkter frigjorda tal. En demonstration, som efter vad jag erfor sedemera lände till att underteckna föll i Lidfors onåd.

I dagarna då det är 10 år sedan Lidfors för alltid skrevs ut ur de levandes antal, och det givetvis från alla håll som lärde sig värdera honom skall skrivas om denne store andes livsverk, så må det även bliva sagt något från vår sida, som mera hade att räkna honom som vår politiske än vår kullturelle fiende. Vi underskatta honom icke därför, snarare vågar jag säga att vi kunna inte nog värdera honom. Det skall utgivas en minnesskrift om honom, i vilken en hel del av hans vänner av olika läggning skall giva sitt bidrag till en karakteristik av honom. Så vitt det är undertecknad bekant — har jag fel så mycket bättre — har emellertid ingen från ungsocialistiskt håll som ännu är ansluten till den ungsocialistiska rörelsen och ännu i friskt minne bevarar intrycken från den tid då L. riktade sina försåtliga angrepp mot oss och våra strävanden, anmodats medarbeta. Vi bli i tillfälle att återkomma till den boken sedermera.

Emellertid de 10 år som förflutit sedan pennan för alltid föll ur Lidfors hand, ha varit i mer än en mening en mörk period. Det finns ingen som mäktat upptaga Lidfors strid. Och saknaden av att aldrig den klinga skall korsa fiendernas till arbetarreklassens kulturella och fria framtid, som lyste genom mörkret och som blixtrade när den slog till, är — det må även från ungsocialistiskt håll sägas — smärtsamt. Ty nu är det som Erik Hedén skriver i Studiekamraten i sina minnesord över B. L., »vi behövde en man som osjälviskt och orädd, fördomsfri och brinnande i anden svängde förnuftets svärd, utsade de ord, som bringar ljus i världen. Men vi äga ingen sådan man ty vi äga icke längre Bengt Lidfors».

G. S-m.

1) Sedan Engberg blev redaktör så måste det rättvisligen erkännas att hans ledarskribentarbete åtskilligt ryckt upp tidningen från det intellektuella förfall den obestridligen gått till mötes sedan även B. L:s penna utetblev.

FÖRBEREDES ETT NYTT VÄRLDSKRIG?

Då det blodiga världskriget var slut och de krigförande staterna drogo sig tillbaka — var det mången som trodde, att ett nytt krig rent av skulle vara omöjligt. Ja, man gick till och med så långt i sin optimism för freden, att man ville göra gällande, omöjligheten av att ännu en gång kunna tvinga ut levande krigsmatrial till skyttegravarna. Man trodde också, att de stater, som deltagit i världsbranden blivit så utarmade, att dessa icke, åtminstone på ett tiotal år, skulle kunna mobilisera upp sina arméer till ett nytt krig.

Under det att folket trodde detta, arbetade krigshetsarna febrilt för att få ett ännu större och hemskare blodbad till stånd. Mordmaskiner, giftiga gaser, nya och mera förödande flygmaskiner, bomber och baciller uppfunnos. Generaler och ministrar hålla nu långa hetsande tal om nödvändigheten av större arméer, modernare mordvapen och mera kanoner. Krigshetsarnas bulvaner resa omkring för att skaffa nya orsaker till krigsförklaringar, och världsdiktatorerna drömma om bravader, nya erövringar och se sig själfva som ryktbara romerska kejsare.

Den ena krigsorsaken efter den andra föres fram. En klick profittörer i ett hörn av världen vill krig, för att kunna tillkämpa sig rätten av vissa oljekällor i ett annat land. Franska och tyska storkapitalister slåss om kolen i Ruhrdistriktet. Det är icke franska och tyska folket, som öfver huvud taget kivas om rätten till Ruhrdistriktet, mycket mindre arbetarna i Ruhr, ty för de senare betyder det mindre om kolgruvorna tillhör Frankrike eller Tyskland. Nej, det är å ena sidan en Tyssen och å andra sidan en Poincaré som slåss om makten. De tyska och franska arbetarne blir lurade av kung kapital — till att deltaga i kampen för att rädda profiten åt sitt eget lands utsugar klass, och då avgörandets stund är inne och segern har proklamerats, till den ena eller andra kapitaliststatens fördel — så sändes åter arbetarna tillbaka till gruvorna och grottekvarnarna, för att där mala profit åt exploatörerna.

Krig, ropa de blodiga penninggalna storkapitalisterna. Krig ropar fascistgeneralen och blodsbödeln Mussolini. Denne cyniske och brutale människoslaktare, tycker ännu icke att det flutit nog med blod under hans fascistiska välde. Det synes icke vara nog med att tusental av de italienska arbetarna blivit arkebuserade, och att alla deras organisationer mer eller mindre förstörts — utan nu har rövaren Mussolini uppträtt i ännu en roll' och denna gång mot Grekland. Han ville, enligt vad han själv påstår, visa de små balkanstaterna att han är en herre utav rang, och att han har makt att krossa alla sådana småkryp som Grekland.

Överallt rustas till krig. Varje stat vill vara värst i den blodiga galenskapen. Häxdansen har börjat, de krigsgalna kapitalisterna gnugga förnöjsamt sina fingerringprydda händer — och glädjas åt det förestörelseverk som komma skall. Mänskligheten, den stora massan, står inför fullbordade faktum och nya kolossala lidanden. Några få blodiga och

MODERJORDEN
ORGAN FÖR
SOCIAL KUNSKAP OCH
BEFRIELSE

Redaktör och ansvarig utgivare:
KNUT JENSIE

PRENUMERATIONSPRIS:
Helt år kr. 1:75, halvår 90 öre.
Lösnummer 15 öre.

Annonspris: 12 öre pr m/m.

Utkommer en gång i månaden.

All korrespondens sändes under adress
MODERJORDENS REDAKTION
JÖNKÖPING.

MODERJORDENS
ORIGINALBIDRAG.
dikter, essayer och artiklar få *ICKE* återgivas utan angivande av källan.

Jönköpings Accidens & Boktryckeri 1923.

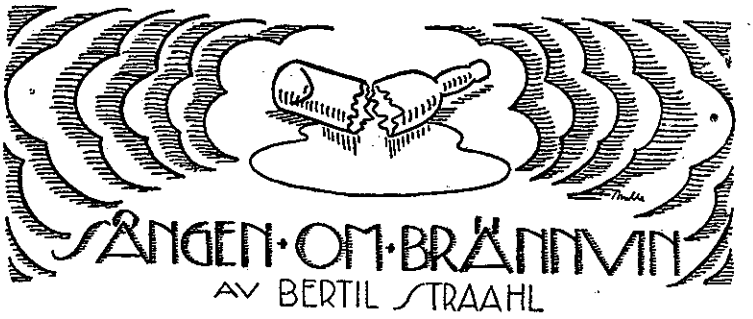

Sent en kväll när allt skrål och alla sånger tystnat och bordet glänste av utspillt öl och krossat glas, stämde Karl Henry upp följande sång, som han sjöng till en något förvanskad psalmmelodi. Och under det han sjöng somnade några och andra vaknade, men ingen sade något.

Jag grinade bland krusen
mitt rusigt dumma grin
och tysta brunno ljusen
bland bordets mat och vin.
I bitar och små flisor
flög glasen och buteljerna
och mina vers och visor
steg högt i spritkonseljerna,
och jag blev bror med sivn.

Min sång jag ej har lånat
från den poetkonklav
som sjunger hur den tånat
till allt det ruset gav.
Jag längtade få smaka
den anade fullkomningen,
men föll var gång tillbaka
i dåset och i domningen,
och låg som i en grav.

Så flydde mina dagar
som villebrådet flyr,
då Döden hårt det jagar
och var sekund är dyr.
Men alltid efter fästen
då jag i svårmod vaknade,
ja, förrän så förresten
mitt sjuka hjärta saknade
ett bättre äventyr.

Jag ofta nog har legat
i Brännvins djupa dal
då alla röster tegat
vid Brännvins sång och tal.
Som andra har jag gastat
de gamla dryckessångerna
och druckit djupt och kastat
mitt glas igenom ångorna
av sus och rus ock kval.

Av dem, som honom hatar
är Brännvin aldrig glömd,
hans död av arma satar
för länge sén är drömd.
Om också den har funnits
som så som han förbannades
så har han övervunnits,
och när han övermannades
han blev till döden dömd.

Och Brännvins röst den smeker
den smeker och den slår,
den färgar och den bleker
varenda kind den når.
Han viskar som den susning gör
som krusar sjön vid stränderna,
men innan min berusning dör
han bits och gräver tänderna
i sina gamla sår.

Jag gått i törst och hunger,
i längtan röd och lång
och hört hur Brännvin sjunger
som vind i vass och tång.
Han smeker som av kärlek,
den gamle fräcke rånaren,
sen blir hans sång som härlek
som kamp och svärdslag dånar den
hans svarta segersång.

Vad man än må säga: den lyckliges lyckligaste ögonblick är dock hans insomnande, den olyckliges olyckligaste — hans uppvaknande.

*

Var icke rädd för striden den är nödvändig.

*

krigsgalna profittörer, söker, genom sin diktatoriska makt, leda mänskligheten in på blodbesuddlade vägar och göra hela världen till ett enda blodigt kaosliknande slagfält.

Blod har redan flutit, och man kan utan tvekan göra det påståendet, att Europa på nytt kommer att dränkas i blod, om icke arbetareklassen på allvar upptar kampen mot krigsvanvettet, militarismen och imperialismens blodiga järnhäl.

Möjligheterna för att bekämpa krigen ligger i arbetarnas egna organisationer där de med den direkta aktionens hjälp, med sammanhållning och solidaritet kan förhindra varje försök till krig. Arbetarna har icke mer än två alternativ då det gäller krig, alltså, vill arbetareklassen bli tvångskommenderad ut i skyttegravarna, till slaktboskap, nedskjutande sina kamrater på andra sidan gränslinjen, *så må de sitta överksamma just nu.* varom icke, så fordras det *handling,* av varje man och kvinna. Därför måste vi göra klart för oss vad vi *vill,* och handla därefter. Låt oss visa våra kamrater ute i världen, att vi på detta område äro föregångsmän, och act vi framför allt söker underminera krigsväsendet i vilken form det än må uppträda. Understöd alla som vägrar att göra värnplikt, vägra att framställa varje form av mordredskap. Tag icke befattning med något som hälst av den militära galenskapens framställande, och sök på alla sätt att motarbeta militarismen. Gör vi detta kommer krigen att helt försvinna och mänskligheten kommer att gå en ljusare framtid till mötes.

Knut Jensie.

Kamp är liv, utan kamp gives ingen mänsklig tillvaro, ej heller någon utveckling.

Strömningar inom fackföreningsrörelsen i utlandet

Av G. H:son Holmberg.

II

Whitleyism.

En ävenledes genuin anglosachsisk »strömning» inom den engelska fackföreningsrörelsen eller säga vi bättre för dess räkning, får man till livs i den s. k. whitleyismen, i Sverige sammanblandad med guildsocialismen, för vilket guildsocialisterna nog inte känna sig vidare tacksamma.

Kriget tvang den engelska regeringen att tillsätta en kommission, vars uppgift skulle vara att undersöka de genom kriget framkallade nya betingelserna för det likaledes genom kriget än ytterligare tillspetsade förhållandet mellan kapital- och arbetsintressena. Regeringen ville möjligen få en, vore det ock endast en skenbar, försoning till stånd mellan kapitalet och arbetet. Kommissionen förstod regeringens trångmål och goda vilja. Denna välvilja att vilja förstå krigsregeringens svåra belägenhet fick från kommissionens sida form av ett betänkande, såsom dylika officiella kommittté-aktstycken hos oss benämnas.

Arbetarklassen skall tillerkännas rätt till meddelaktighet i den privatkapitalistiska produktionen och ges makt och myndighet av delegeraråd. Utom värkstads- eller arbetsråd för de enskilda företagen — i en del industrier redan realiserat — skola inrättas distrikts- och riksråd, under vilka lokalråden skola vara sorterade. Råden sammansättas av arbetsgivare och arbetare, lika många från vardera lägret samt tagna ur arbetsgivarnas och arbetarnas egna organisationer. Regeringen tillsätter endast ordförande för de resp. råden, om dessa själva uttala sin önskan vara det, i övrigt förhåller staten sig passiv. Rådsbildningen skall nämligen vara frivillig, en parternas fria överenskommelse.

Regeringsprojektet har icke vunnit någon genklang inom den engelska arbetarvärlden. Där man inte helt avvisat det, har man betraktat det av regeringen räckta Eva-äpplet som en misstänkt försonande akt. Den officiella fackföreningsledningen inom den gamla trade-unionismen har ställt sig reserverad enligt en så trovärdig, i industri- och arbetarfrågor kompetent penna som mr Cole, som skrev i februari 1919 i en i Newyork utkommande halvmånadsskrift The Dial en kritik av whitleyismen. Nämde Cole är i förbigående guildsocialist och högskolelärare. Givetvis bedöma skråsocialisterna och de än radikalare syndikalistiskt genomsyrade fackföreningsmännen regeringsförslaget som ett fuskvärk, som de finna vara blott en ny upplaga av det socialpolitiska förliknings- och skiljedomsväsendet, av co-partnership, av vinstandelssystemet o. dyl. Man tror alltså icke i den engelska arbetarrörelsen som dess representanti Sverge förre docent Ernst Wigforss och efter honom G. Hirdman (Danko) att whitleyismen innebär någon socialisering i den meningen att samhället blir producenten, utan på sin höjd i den meningen som ett aktiebolag kan synas vara en modern yttring av socialiseringstendenser utan socialiceringens konsekvenser arbetsgivardömets och därmed sammanhängande lönsystemets avskaffande. Arbetsgifvare och arbetstagare skola komma att bestå, låt vara i ett dem emellan humaniserat förhållande, d. v. s. arbetarna få spela aktieegarens passiva roll och bolagsstyrelsen eller aktiemajoriteten (aktiehopningen på en eller fås händer) beslutar som den vill. Det ses ju också gärna numera att arbetare bli aktieegare i de privatkapitalistiska företag de arbeta uti, sålunda förvandlade till småkapitalister med storkapitalisterna som de faktiskt bestämmande. Whitleyismen skulle sålunda vara icke stort annat en regeringsbluff till hävandet av den sociala dissonansen mellan staten och dess oppositionella makt arbetarklassen, en dissonans som gjort sig allt mer märkbar genom kriget, hotande att även i det imperialistiska England utlösa sig i en revolution.

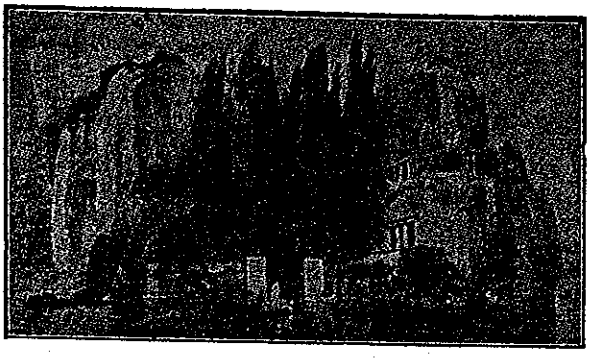

Böcklin: Dödens Ö.

En riktning, ävenledes av engelskt ursprung, som näppeligen kan kallas »strömning», men som i alla fall är en exponent på nyare idéer i modern fackföreningsrörelse, är

»INDUSTRIAL REINTEGRATION».

III.

Den låter icke tala om sig så mycket som guildsocialismen och whitleyismen. Den är ock betydligt reaktionärare än skråsocialismen.

Dess motvilja för vår industriella tidsålder och all storindustri överhuvudtaget är så stark att den på fullt allvar vill föra samhället åter till den idyll som man trott sig finna i småhantvärket och det stilla lantlivet. Dess patos är återgång icke allenast till jorden utan även till det lilla hantvärket, som man kanhända vill ge, där det är möjligt, karaktär av konsthantvärk i enlighet med sådana stora andars som William Morris och John Ruskins artistidéer. Krapotkins plädering för intensivt småbruk och hantvärkets restaurering i stället för de bullrande, »mekaniserande» fabrikerna är ett utslag av »den industriella återgång», som formulerats i »Industrial reintegration».

Vore det så eftersträvansvärt för människoanden detta? Människoanden är rastlös, och rastlöshet är mer stimulerande än makligt lantliv och stilla kontemplation. Det är svårt att tro på reintegrationisternas paradis. För svenskarnas tröga naturell vore maklig ro detsamma som andlig och industriell stagnation. Svensken passar säkerligen icke för industriell reintegration. Hans av naturen goda och kontemplativa karaktär kan odlas ändå. Småborgerlighet är inte något att stå efter. Fabriken skall väl icke i alla tider vara det svarta helvete, som den varit för massan av städernas industribefolkning.

Innebär industriell reintegration efter ordalydelsen ett återställande eller förnyande av hantvärket och handarbetet öfverhuvudtaget på industrisystemets bekostnad, innebär å andra sidan gillesocialismen det nuvarande kapitalistiska industrisystemets avlösande av ett nytt industrisystem. Reintegrationisterna, de längst gående »lokalisterna» förneka att något värkligt kommunalt förbund kan ingås mellan by och stad.

Mazzini. En italiensk nationalhjälte som icke dör

Av Axel Henriksson.

Under medeltiden och den nyare tidens början var Italiens provinser ett lätt förvärvat byte för främmande länder och deras furstehus. Vid Napoleon I regering var hela Italien med undantag av Sicilien och Sardinien under Napoleons välde.

Efter Napoleons fall upplöstes åter Italien i en mängd småstater, som inbördes bekrigade varandra, eller utgjorde lätterövrade kolonier för främmande makter. De Italienska frihets- och och enhetssträvandena börjar ånyo 1816—1820. Men först efter den spanska revolutionen och julirevolutionen i Frankrike, väckes ånyo på allvar den Italienska frihetsrörelsen till liv.

En mängd goda och starka krafter äro verksamma, men först med Josef Mazzini får rörelsen den eld och fanatism som erfordrades för segern. Samtiden har alltid svårt att rätt värdesätta stora män, eftervärlden ger dem ibland vad dem tillhör, men »historiens domstol» är inte alltid rättvis. Det är inte alltid tiden ger distans och objektivitet.

De borgerliga historieskrivarna betrakta ännu Mazzini uteslutande som en politisk fanatiker och konspiratör.

Mazzinis ställning till den första internationalens män och anarkisterna, är ännu ett oskrivet kapitel. Först efter resor och studier i Mazzinis hemland förstår man och känner vilken stor personlighet Mazzini ännu är; man känner huru hans ande ännu lever i det Italienska folket.

Mazzini, som föddes i Genua 1805, var redan som ung student en livlig deltagare i de politiska och litterära rörelserna och mycket verksam medlem i »Carbonori,» de s. k. kolarne, ett hemligt sällskap, som arbetade för Italiens frigörelse. På en resa för detta hemliga sällskaps räkning häktades han och invecklades, på grund av föräderi av en av sällskapets medlemmar, i en process. Endast 25 år gammal sitter han, dömd för konspiration, inspärrad i fästningen Savona. Han blir år 1830 frikänd. men drives i landsflykt. Ett grymt straff för den ivrige revolutionären och folkvännen, som dessutom älskade sin mor med en Italienares hela hängivelse.

Hans stora kärlek till modern under hela sin levnad är ett av de allra vackraste dragen i hans karaktär och det stormfyllda liv han levde. Den unge studenten som sade sig älska parfym, kattor och musik, får nu leva en landsflyktings hårda liv i Frankrike. Men han är icke overksam. Där understöder han landsflyktiga landsmän och hjälper och bistår sina meningsfränder och lyckas bilda ett, sällskapet »Det unga Italien,» som arbetade för Italiens frihet och den demokratiska republiken. Flera gånger gör han strandhugg i Italien.

Från Marseille, där han har centralen för sin propaganda och organisation, sprider han sin rörelse till alla större städer i Italien. Han flyttar till Genéve, men blir 1836 utvisad från Schweitz på grund av delaktighet i flera upprorsförsök i Sardinien, där han blivit dömd till döden. I ett tiotal år irrar han kring i olika länder i Europa och söker samla sina landsmän för Italiens och frihetens sak. Slutligen stannar han en tid i London där han ger ut sin tidning »Ilapostolo popolare», som samlar missnöjet och blir det unga Italiens nya stämma i världen.

År 1847 söker han t. o. m. att påverka påven för sina intressen och begärde att påven skulle sätta sig i spetsen för Italiens frihetskamp — naturligtvis utan resultat. Påven var försiktig och undvek all inblandning.

Vid upprorets utbrott i Milano reste han genast dit och startade en ny tidning, men kom i strid med de moderata fosterlandsvännerna, som icke ville utropa den demokratiska republiken, vilket var Mazzinis närmaste mål.

Han begav sig då till Rom, där proklamerades republiken i mars 1849 och Mazzini valdes till »Friumvir». Han utvecklade där stor organisatorisk talang och förmåga. Och för den unga republikens försvar mot Fransmännen strider han tappert. Rom föll i juli 1849 och Mazzini måste åter fly till Schweitz och därifrån till London. Tillsamman med andra revolutionärer och republikaner stiftar han där den »Europeiska revolutionskommittén», vars mål var intet mindre än upprättandet av en allmän Europeisk republik. I denna hans strävan finna vi ett utslag av hans humanistiska filosofi: Den stora tanken att genom ett nationernas förbund »Europas förenade stater» för alltid avskaffa de nationella krigen.

Han underblåser alltjämt upprorsrörelserna i Italien och dömes för de nya upprorsförsöken ånyo till döden. Men Mazzini hade även öppna ögon för de stora sociala problemen och var hemma i dåtidens socialistiska skolor. Vid samma tid börjar Garibaldi sin verksamhet, men Garibaldi var uteslutande nationalist och nationalhjälte, han lever ännu i folkfantasien som hälvten helgon och hälvten ädel rövarhövding.

Cavour, som efter fredskongressen i Paris 1856 betraktades som en av Europas skickligaste statsmän, förstod att i rätta ögonblicket använda sig av Garibaldis och Mazzinis friskaror.

I hemlighet understödde Cavour Garibaldis angrepp på Sicilien och Neapel 1860. I December samma år förenades Neapel, Sicilien, Umbrien och Markema med övriga Italien.

Ett sammanträffande mellan Cavour, den listige, och Mazzini, den hänsynslöse revolutionären, som lär ha inträffat i Turin, har den Svenske skalden Carl Snoilsky skildrat på ett levande och psykologiskt mästerligt sätt. Det är natt, Cavour sitter vid sitt arbetsbord för att forma en not till stormakterna, tigga och köpslå om bistånd för sitt lands och frihetens sak. Då avbrytes han av betjänten som begär företräde åt en »Engelsk herre». Cavour mumlar något om britternas övermod, men säger till betjänten att släppa in »Engelsmannen».

forts. till nästa sid.

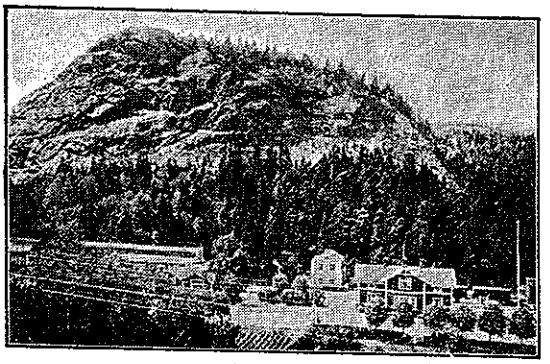

Taberg: Motiv från Småland.

Och som det heter i den långa diktens senare del:

Cavour sprang upp från soffan,
han visste ej fatta sig:
»Mazzini — Josef Mazzini!
Ni här i Turin — och hos mig!»

Den andre rörde sig icke,
han smålog helt lungt och kallt:
»Ni menar jag är under dödsdom,
här hemma som över allt!

Det krydder min resas nöje
som älpvandrarns överdåd,
men tro blott icke jag kommit
att köpslå om någon nåd.

En var av oss framgent följer
den fana, som han är van.
Ni hyllar huset Savoyen,
och jag är republikan.

Men över vardera lösen
Italien står himmelavitt.
Italien från främlingsoket
det gäller att göra fritt.

Nu allt är moget för verket,
och Ni är mannen därtill,
Ni liknar ej, ni, de andra
ty Ni både kan och vill.

Var helst något anslag smides
mot Er befrielseplan,
vår mörka hand skall parera,
men Ni skall stå vit som en Svan.
Av hävdens ceneste marmor
Italien skall se Er stod.
Vi skall vad i dunklet
för Er genom gyttja och blod.

Sén målet en gång är vunnet,
är allt som förut det var:
Vi har våra gamla idéer,
Ni har Edra domstolar kvar.

Farväl, jag vågat mitt huvud
att tala en stund med Er.
Farväl grev Cavour — till lycka!
Nu träffas vi aldrig mer».

Därefter skildrar Snoilsky huru Cavour vill räcka Mazzini sin hand, men denne avböjer, går mot dörren och säger åt den sömnige betjänten ett stelt Engelskt: »Good bye!» och så slutar dikten med att Cavour den natten ej får en blund i sina ögon, utan arbetar vid sin skrivbordslampa till dagen gryr.

Cavour var en smidig, slug och fint beräknande politiker, han hade funnit det Italienska folkets svagheter och räknade alltid med alla krafters växel verkan i det oroliga Italienska samhället. Cavour var ingen folkledare, ingen svärmare eller fanatiker, utan en social matematiker, om jag vågar använda ett sådant uttryck för att karaktärisera en skicklig politiker och statsman, som i varje situation noga avlyssnar folkmeningar.

Cavours kanske bästa knep var att utnyttja radikalerna, t. ex. i kampen mot kyrkan, det klerikala partiet och påvedömet, som var av stor betydelse för det moderna Italiens utveckling. Under sitt program »fri kyrka i fri stat» samlade han både de antireligiösa radikalerna och de försiktiga frisinnade.

Mazzini var ingen politiker, han var en revolutioär med stor idealitet och ett varmt hjärta, en eld som ingen kunde släcka.

Han lärde sig aldrig förstå den lungna, beräknande, försiktige Cavours högpolitiska räknekonst och statsmannaknep.

Mazzini och Garibaldi kände folkets pulsslag i sina hjärtan och utan dessa skulle Cavours politiska räknekonst varit till ingen nytta, han hade säkerligen stått overksam med alla sina statsmannakonster.

De tre kompletterade varandra, det den ena saknade ägde den andra. Cavour var statsmannen, Garibaldi folkledaren och folkhjälten, den store allt uppoffrande patrioten. Mazzini bar inom sin personlighet, tänkaren, drömmaren, agitatorn och fanatikern, som bryter väg för det kommande och står i sin strävan före sin samtid.

Mazzini blev sig själv och sina ideal trogen ända till sin död. År 1866 erhöll han amnesti, men tillbakavisade den. Först 1870 återvände han (65 år gammal) till Italien. Han organiserade genast en hemlig rörelse för att utropa den »sociala republiken», häktades, men frigavs inom kort. År 1870 slutar hans oroliga liv i Pisa. Tolv år senare avtäcktes en väldig minnesvård över honom Genua, där hans stoft vilar. Blomsterkransar åt de döda och törnekronor åt de levande!

⁂

Vid mina resor i Italien har jag funnit, att då man rest stoder över döda har alltid detta varit ett tecken på att deras livsverk är avslutat. Men Mazzinis är inte slut. Hans ande är ännu levande hos det Italienska folket. Mitt under fascistrevolutionen, då murar, väggar och gatstenar bar inskriptioner angående fascisternas önskningar och mål — kunde man ofta finna orden: »*Leve Mazzini*»! »*Leve den sociala republiken*»! Det är Josef Mazzinis eldsjäl som icke kan dö så länge en Italienare lever. Ty Mazzini ägde en ädel själ och stora mål.

En annan stor Italienare som jag även funnit vördas och beundras av de breda folklagren är Euries Malatesta. T. o. m. bland vinodlare i Toscana har jag funnit förståelse för Malatestas livsverk.

Mången känner icke Malatestas höga idealism, men de beundra hans livs kamp, hans tro och omutliga personlighet. Fascismen och med Mussolini i toppen är endast en episod i ett gammalt folks historia — kanske en bitter kur före tillfrisknandet från segerfebern och segeryran. Men Mazzini och Malatesta äro stora levande ledstjärnor, stora föredömen på mod, entusiasm och idealitet, under vandringen mot större och skönare mål än dem de dagspolitiska partien eftersträva.

Axel Henriksson.

Ett liv

⁂

Ett liv det är en gnista blott
en liten lågas sken,
som flämtar matt, som blinkar svagt.
— Nu är hon slocknad ren.

Ett hav av kval, en ocean
av mörker köld och nöd.
Ett meningslöst elände blott,
och målet: Kvalfull död.

Ett liv är och atomers lek
och solars virveldans.
Ett världssystem i rymdens blå,
en gyllne stjärnekrans.

Och Gud och lag och skaparmakt
— ett evigt: »Varde ljus».
En dikt, en sång, ett böljeslag,
och vindens stilla sus.

Till fattigdom, till nöd och kval,
till fasa död och krig —
Till allt ett ja, ett evigt ja,
ty liv: Jag älskar dig.

Ivar Lundberg.

VALDA STYCKEN UR SENECAS BREV TILL LUCILIUS.

II.

Om förnämhet och ringhet.

Bland filosofiens många goda egenskaper är också den, att hon icke frågar efter en människas stamträd. Går man ända till ursprunget, så härstammar vi alla från judarna. Du är romersk riddare. Till denna rang har din verksamhet upphöjt dig; för många är denna ställning förvisso icke uppnåelig. Icke vem som helst kan få en plats i senaten. Men att äga själens adel, det är möjligt för alla; på det sättet kunna vi alla bli adel. Filosofien avvisar ingen och ger icke företräde åt någon. Hon låter sitt ljus lysa för en var. Sokrates var ingen patricier. Kleantes* bar vatten och tog tjänst som bevattnare i en trädgård. Platon var icke så adlig, när han började ägna sig åt filosofien, som han blev tack vare den.

Platon säger, att varje konung har trälar och varje träl konungar i sitt stamträd. Under tidens omskiftelser har ödet kastat släkterna om varandra. Vem är under sådana förhållanden av verklig adel? Var och en, som naturen har danat god och duganade. Det är det enda, som man bör fästa sig vid.

Ett atrium med röksvärtade bilder av förfäderna.**

Gör ingen till ädelboren. Ingen annan har levat för vår berömmelse. Vad som var före vår tid, gör varken till eller ifrån. Karaktärerna är det, som adlar mannen.

* Zenons lärjunge, framstående stark filosof, uppvuxen i fattigdom, levde omkring 260 f. Kr.

** De förnäma familjerna i Rom plägade uppställa bilderna av förfäderna i atrium, det stora fyrkantiga, från ovan belysta centralrummet, vilket i äldre tider också innesl̈öt härden och därför blev röksvärtat (därav namnet atrium, det svarta rummet).

Sexuell upplysning.

(Denna spalt kommer att fortlöpa i alla nummer och står öppen för meningsutbyte. Endast korta, koncentrerade inlägg beaktas.)

Menstruationens natur.

Menstruationen yttrar sig genom avsöndring av blod från livmodern. Detta fortgår i medeltal 4 á 5 dagar men kan även inskränkas till 2 eller utsträckas till 8 dagar. Den blodmängd som avsöndras uppgår i normala fall icke till mer än 250 gr. (d. v. s. 15 matskedar), men oftast är den vida mindre. I varma länder är blödningen starkare än i kalla.

Den berömda läkaren Marion Sins i England säger, att en kvinna i England mister lagom med blod, då hon förbrukar 3 á 4 menstruationsbindor på dygnet. Detta kan nog gälla även för oss. — Starkt kroppsarbete anses även minska blödningen, ja även orsaka, att den uppkommer mindre ofta. Det uppges, att hos vissa vilda folkraser menstruationen alls icke kommer så ofta som varje månad.

Ehuru blodet vid menstruationen liknar vanligt blod till utseendet, skiljer det sig dock därifrån genom sin egenskap att icke stelna (koagulera); det bildar alltså inga levrar annat än i de fall, då det allt förlänge kvarstannar i slidan, där det då kan levra sig.

Blodet kommer från livmoderns slemhinna. En liten blödning uppstår också, då en äggsäck brister för utsläppandet av ett ägg; detta blod inkommer i buksäcken. Denna bristning inträffar i regel vid menstruationstiden men kan också inträffa därimellan. Det var först 1840, som den märkliga sanningen uppdagades av Biskoff, genom rön på djur, att varje månad ett ägg mognar och lämnar äggstocken för att bliva tillgängligt för befruktning. Förut trodde man, att denna äggsäcksbildning endast skedde efter en befruktning. Då man sedan fann, att den skedde månatligen, låg det nära till hands att antaga, att den också alltid skedde vid menstruationstiden. Senare erfarenheter bevisa dock, att den kan ske därimellan.

Blödningen föregås icke sällan av slemflytning, småningom blir denna genom tillblandat blod brunfärgad, till dess rent blod framkommer. Vid periodens slut förnyas detsamma i omvänd ordning, så att menstruationen slutar med slemflytning. En del författare anse, att menstruationen normalt bör börja och sluta med en *klar* slemflytning.

Keopspyramiden.

Den största byggnad, som någonsin uppförts av människohand, är den väldiga Keopspyramiden. Den byggdes för omkring 4,000 år sedan. Basens sida hade ursprungligen en längd av 233,3 meter, nu 227,7 meter, och höjden har varit 146 meter, nu 138. Pyramidens rymdinnehåll är 2,562,567 kubikmeter. Stenmassan varav pyramiden är byggd, är så oerhört stor, att man därav skulle kunna uppföra en 180 centimeter hög och 30 centimeter tjock mur rundt omkring hela Sverige. Dess uppförande tog en tid av tjugo år. Under denna tid arbetade 100,000 personer ständigt på densamma; var tredje månad avlöstes arbetarna och ersattes av en lika stor arbetsstyrka. De väldiga stenblock, av vilka pyramiden är uppförd, hämtades ända från Arabien, en sträcka av över 1,100 kilometer. Man har beräknat kostnaderna för detta kolossala byggnadsverk till en summa av 543,750,000 kronor.

J. W-n.

En höst igen

Nu vårens och sommarens tid har flytt
och hösten står utanför.
Det börjar bli regnigt och disigt nu
och alla små blommor dör.
Den sommar'n, som flytt den har gått
lika fort som alla de andra gått.
Och hösten med gulnade löv —
den har kommit och står där de andra ha stått.

Och utanför rutan det reds till en jagande stormkavalkad,
Medan molnen kring månskärans blekröda sken —
de likna en höstfasad.
— Och vinden leker med parkens åldriga ekar i yster dans
— och kysser de gulnade löven, i månskenets blekröda glans.

Och höststormen leker sig in bland gatornas kåkar och fula hus,
och dansande leker var vind »ta fatt»,
mellan gatlyktors gula ljus,
och sén rusar de nedåt staden — i gränder och smala kvarter,
för att ruska vart träd från gulnade löv — och dansa med fler och fler.

Nu sommarens tid är ett minne blott
och var människa längtar till vår.
Den längtan är fylld av glädje och hopp, tills den kommer ett annat år
Åh— nog hinna vi längta i höst och snö, tills majmorgons sol blir tänd!
Ooh nog hinna vi sitta vid brasans famn, och tänka på *vår* — i vår gränd.

Knut Jensie.

Bokrecensioner.

»Adelberga bruk»

Ragnar Casparsson.

Holmströms förlag. Stockholm
Pris häftad 3 kr. inb. 5.50.

Ragnar Casparssons bok: »ADELBERGA BRUK», är en intensiv realistisk skildring av bruksarbetarens hårda och tryckta tillvaro. Det är en väl vald och mästerligt skriven berättelse, om dessa arbetares hårda nöd, deras kamp mot sina pösande utsugare; och en flammande protest mot den tillvaro, som dessa proletärer måste föra ända från födelsen, tills de — mången gång i grottekvarnens maskineri slutar sina dagar — eller som orkeslösa på socknens fattigin-rättning.

Författaren synes ha ingående kännedom om det ämne han behandlar. Hans stora förmåga att länka samman, gör allt så levande i boken. Man drages med, man ser dessa bruksslavar, man ser deras sotiga ansikten, hettan vid ugnarna, rasslet från valsverket, hammarslagen — ja, allt är en livs levande skildring, som drager läsaren med sig, till dessa böjda, sotiga människor. Genom boken går en tråd av harmonisk helhet, och utan tvekan vågar man göra det påståendet, att en del avsnitt och episoder, i boken, äro rent av mästerligt skildrade.

Casparssons bok är en arbetareroman av det bästa slaget,

Vad som sägs om »MODERJORDEN».

»Har kommit över ett exemplar av MODERJORDEN, vari jag ser att Jönköpings Anarkistiska klubb har övertagit densamma. Ni kan sända mig 30 expl. Tidningen är bra».

John Englund.

»Sänd mig 30 expl., MODERJORDEN. Tidningen har aldrig försälts här, men jag tror att den kommer att gå bra»!

Gab. Eriksson.

»Önskar er lycka och framgång med tidningen»!

Ivar Lundberg.

»MODERJORDEN var bra. Om den i fortsättningen blir lika bra kommer den säkert att slå igenom».

R. C.

»Tidningens redaktionella sida blev bättre än jag trodde».

Eugen Albán

»Ni har gjort en god start kamrater. Tidningen var allt igenom god».

G. Ågren.

varför alla litterärt intresserade arbetare *bör* utöka sin bokhylla med »ADELBERGA BRUK», en bok om bruksarbetarnas hårda träldom och bittra kamp.

Förlaget har all heder av bokens utstyrsel.

*

»Sociologins allmänna väsen»

G. H:son Holmberg.

Bokförlaget Federativ, Stockholm. Pris häftad 2 kr.

Den för alla våra läsare välkände och värderade skriftställaren G. H:son Holmberg, har på anmodan skrivit en inledning till sociologiskt studium under ovannämda rubrik. Boken, som är uppdelad i tre avdelningar innehåller, delvis en överblick över ordet sociologi, dess språkliga härkomst, historik och användning, samt vad sociologin behandlar, dess föremål och metoder, ävensom en klar framställning i en del allmänna sociologiska frågor, expl. vis »Är människan av naturen socialt anlagd eller inte»?; Är människan till sin naturliga läggning monogam eller polygan»?

På grund av utrymmesskäl är det recensenten omöjligt att ingående behandla den intressanta och tankeväckande boken. Dock må sägas, att de, som icke köper boken, går miste om en hel mängd av kunskap på detta område. Och med all säkerhet har författaren genom denna avhandling gjort en god insats i S. A. C:s. studieverksamhet för den kommande vintern.

Boken är med ett par ord sagt; *oumbärlig för alla arbetare*, som vill utveckla sina kunskaper, och förkovra sitt vetanda.

Sidantalet är 132 och såväl utstyrsel som papper är oklanderligt.

*

Bonnier konversationslexikon, del 1 o. 2.

De första betingelserna för att ett lexikon skall fylla de krav man ställer på ett sådant, är, att de upplysningar som lämnas i detsamma äro vederhäftiga, tillförlitliga och framför allt klart överskådliga. I alla lexikon, icke Bonniers undantaget, finns tyvärr en oriktig tolkning av ordet »Anarkism». Det är ganska egendomligt att sådana lärda män, som sitter i redaktionen för det omskrivna lexikonet, icke äro kvalificerade till att definiera ordet »Anarkism. Troligen är dock att de lärda herrarna icke velat definiera ordet i dess rätta betydelse.

Nog av, lexikonet är i övrigt välredigerat och fyller för övrigt sitt ändamål, Det är med all säkerhet, näst »Nordisk Familjebok», vårt bästa lexikon på Svenskt språk, varför varje arbetare, om hans ekonomiska möjligheter tillåter, bör köpa detsamma.

Konversationslexikonet utkommer i 12 band, varje band omfattande cirka 1,500 spalt, med 1,000 illustrationer, och kostar 17,50 per band, Verket som kan erhållas för en avbetalning av 5 kronor per månad — kan rekvireras från MODERJORDENS redaktion.

Knut Jensie

En stor karta.

Den största karta i världen är Engelska generalstabens karta över England. till vilken erfodrats ej mindre än 108,000 ark papper och under tjugo år orsakat landet en utgift av 3,750,000 kronor årligen. Skalan växlar mellan $^1/_5$ 42 och $^1/_{650}$ 4000. Alla detaljer äro så fullt utarbetade, att på kartor med skalan $^1/_{2640}$ äro ej blott varje häck, varje inhägnad, varje mur och varje byggnad utsatta, utan även varje enstaka växande träd finnes angivet. Ej blott formen på varje särskild byggnad utan också varje inkörsport, gårdsplan, dörrtrappa, lyktstolpe och brandpost.

J. W-n.

Böcker är hemmets universitet.

Böcker är även en del av hemmets konstnärliga trevnad.

Låt därför binda Edra böcker i

Gust. Sjöströms, bokbinderi

St. Södergat. 33 *Lund.* *Telefon 2519.*

För Studiecirklar och Bibliotek avsevärt låga priser.
BEGÄR OFFERT!

Besök
Bröderna Andersons
Konditori.
Musik under vintermånaderna.

N. J. Johanssons
KORTVARUAFFÄR
Skjortor, Underkläder i olika prislägen.
Blusar och ett parti Byxor till ett förmånligt pris
Kanalgatan 8. — Jönköping.

Pälsvaror
köpes fördelaktigast hos
Harald Esk
Jönköping.

G. L. Samuelsons Cigarr- & Pappershandel
NYA TORGET
Rekommenderas

Gurli Anderssons
KONDITORI
Kanalgatan 2. Rekommenderas.
BESTÄLLNINGAR
å Tårtor och Småbröd emottages.
Telefon 971.

MÖBLER
På grund av affärsförändring slutförsäljes hela lagret till ytterst billiga priser.
(Gör ett besök)!
Aug. Johansson & Son.
— Telefon 879. —

RÄTTELSE

I förra numret blev en sats omslagen i art: » Strömningar inom fackföreningsrörelsen i utlandet» se sid. 5, rad 14. Skall vara: »Socialvetenskapliga radikalt sinnade kretsar i England.

Redovisa punktligt
för varje nummer!

Bliv kommissionär